

Una crònica novel·lada dels èxits de casa nostra

Raïms i ferments, de Josep Lluís Burguera

Josep Lluís Burguera no és una persona novella en el vell ofici d'escriure. Abans d'arribar a la publicació del llibre que ens ocupa, *Raïms i ferments* (Arola Editors, 2005), ja havia fet altres incursions en el món de les lletres, i tenia publicats tres llibres, dos de narrativa i un altre de poesia. Però en aquesta ocasió ha volgut anar una mica més lluny de tot plegat, de tot allò que havia fet fins ara, i s'ha marcat el difícil repte d'encaminar les seves passes literàries, talment un funambulista, per la prima corda que separa la realitat històrica de la ficció.

La "crònica novel·lada" (he vist que l'autor s'inclina per anomenar-la així) de la Societat de Barberà de la Conca és un producte que, a mig camí entre l'assaig divulgatiu i la fantasia amb més inventiva, ens acosta a la realitat social, econòmica, laboral i també personal dels individus que, fa una mica més d'un segle, van endegar una iniciativa pionera al nostre país que apostava pel cooperativisme agrari com a instrument per sortir de la pobresa i de la desesperació que imperava aleshores i com a plataforma d'organització ciutadana. Així doncs, tal com exposa el mateix Burguera com a preàmbul de la novel·la, no cal viatjar fins a Itàlia per trobar un "Novecento" com el de la pel·lícula de Bertolucci, ja que al mig de la Conca de Barberà també hi hagué un inquiet moviment social agrari a cavall entre els segles XIX i el XX.

Raïms i ferments. La Societat de Barberà de la Conca és realment una crònica històrica d'aquesta entitat agrícola barberana que, valent-se dels recursos de la literatura, es converteix en una novel·la encapçalada per una família sorgida de la ploma de Burguera que, juntament amb altres personatges (reals o de ficció), fa de fil conductor dels fets històrics, al llarg de tres generacions. Aquest procediment atrapa el lector i el submergeix en la documentada realitat dels temps en què aquesta societat va ser el motor i l'eix central de l'existència dels pagesos de Barberà de la Conca, i de tots els qui, de fora estant, s'hi veieren reflectits i envejaven aquest model. Però, malgrat el paper d'aquests personatges, els autèntics protagonistes de la novel·la són les vicissituds històriques per les quals passa la Societat de Barberà, ja que el temps històric es converteix en molt més que un simple marc escènic on es desenvolupen uns fets

reals, en aquest cas passats pel sedàs de la literatura.

Per entendre què passava pel cap a la gent de Barberà de la Conca quan van decidir de tirar endavant la Societat, l'any 1894, només caldrà llegir unes línies de la novel·la, amb una arenga revolucionària posada en boca de Biel, un dels principals activistes de la fundació de la cooperativa: “—*De tota manera, independentment d'aquest peu anònim i imprevisible [la mort, que aixafa tots els éssers vius], als pobres no ens queda més remei que imitar l'esperit del formiguer: treballar colze a colze, ben units, per bastir el gran formiguer que és el proletariat. Els senyors poden permetre's el luxe de tancar-se cada un al seu castell, aïllar-se veient-les venir mentre fan com qui sent ploure; i, en canvi, bé que saben unir-se per defensar els seus interessos. Els treballadors no tenim parets que ens protegeixin; en el nostre llarg camí, encara avancem a cel obert i només disposem del caliu humà dels altres companys que avancen amb nosaltres.*” És per tot això que calia fer el gran pas, i els barberans el van fer.

La novel·la abraça un temps molt dilatat, des de la seva posada en marxa fins a l'any 1939, amb l'arribada de les tropes franquistes a Barberà de la Conca. I en tot aquest període, el llibre exposa, entre d'altres qüestions, les lluites amb els propietaris per tirar endavant la tasca cooperativa i les diferents activitats que es duïen a terme al llarg del temps a redòs de la Societat. Però també s'inclou un apunt d'actualitat, amb els comentaris de tres amics sobre els episodis que va escrivint el narrador, un d'ells.

ROGER ROIG CÉSAR

Publicat al diari *El Punt* el 12 de juny de 2006

http://www.vilaweb.cat/www/elpunt/noticia?p_idcmp=1937188